

УДК 336.228

DOI: 10.31891/2307-5740-2021-300-6-21

ЮРЧИШЕНА Л. В.

ORCID ID: 0000-0002-5904-0758

e-mail: l.yurchishena@donnu.edu.ua

КЕРНИЧНА Г. Ю.

e-mail: kernychna.h@donnu.edu.ua

Донецький національний університет імені Василя Стуса

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ФІСКАЛЬНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ НЕПРЯМОГО ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ

У статті запропоновано концепцію фіскальної ефективності непрямого оподаткування, що спрямована на забезпечення зростання та стабілізацію фіскальної значимості непрямих податків в доходах зведеного бюджету та ВВП України. Концепція базується на загальних і специфічних принципах непрямого оподаткування, визначає функції, мету, завдання і методи, що спрямовані на оцінку та виявлення резервів фіскальної ефективності непрямого оподаткування. Здійснено оцінку індикаторів фіскальної значимості непрямих податків в динаміці, визначено рівень їх впливу на формування доходів державного бюджету та ВВП країни. Представлено структуру надходження ПДВ до державного бюджету України, визначено чинники, що вплинули на недовиконання планових надходжень ПДВ, наведено методику розрахунку та оцінено показники фіскальної ефективності ПДВ.

Ключові слова: непрямі податки, концепція, ПДВ, акцизний податок, мито, фіскальна значимість непрямих податків, фіскальна ефективність.

LIUDMYLA YURCHYSHENA, HANNA KERNYCHNA

Vasyl' Stus Donetsk National University

CONCEPTUAL PRINCIPLES OF FISCAL EFFICIENCY OF INDIRECT TAXATION IN UKRAINE

The article proposes the concept of fiscal efficiency of indirect taxation, the purpose of which is to ensure growth and stabilization of fiscal significance of indirect taxes in consolidated budget revenues and GDP of Ukraine, growth of VAT fiscal efficiency indicators (productivity, effective rate, VAT budget efficiency ratio). taxes. The concept is based on the general and specific principles of indirect taxation, defines the functions, purpose, objectives and methods aimed at assessing and identifying reserves of fiscal efficiency of indirect taxation.

The indicators of fiscal significance of indirect taxes in the dynamics are assessed, the level of their influence on the formation of the state budget revenues and the country's GDP is determined. It is determined that the highest level of fiscal significance among indirect taxes in VAT, followed by excise tax and duty. The analysis revealed a slight reduction in the fiscal importance of indirect taxes, due to the crisis in the country. The structure of VAT revenues to the state budget of Ukraine is presented, the factors that influenced the non-fulfillment of planned VAT revenues are identified. Thus, inaccurate forecast of inflation and exchange rates, reduced imports of goods, reduced sales of tobacco products, the effect of anti-crisis measures on Covid-19, reduced consumer demand, closing borders, the situation on the world and national markets and more.

The method of calculation is given and the indicators of fiscal efficiency of VAT are estimated, the downward trend of the indicator of productivity of VAT, effective rate and coefficient of budgetary efficiency of VAT is defined. It is determined that VAT revenues have the potential for growth, as there is a significant gap between the effective and regulatory VAT rate.

Keywords: indirect taxes, concept, VAT, excise tax, duty, fiscal significance of indirect taxes, fiscal efficiency.

Постановка проблеми у загальному вигляді

та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями

Формування доходів державного і місцевого бюджетів залежить від здатності контролюючих органів акумулювати податкові надходження від платників податків. Чільне місце відводиться непрямому оподаткуванню, що входять до ціни товарів, робіт і послуг, і складають вагомую частку у ВВП країни, що перерозподіляється через бюджети різних рівнів. Показники фіскальної ефективності є результатом роботи контролюючих органів у сфері адміністрування та демонструють дієвість сформованих правил, процедур і нормативно-правової бази адміністрування непрямого оподаткування в Україні. Фіскальна вираженість непрямих податків та регулююча дієвість акцизного податку потребують застосування концептуальних підходів спрямованих на зростання фіскальної ефективності непрямого оподаткування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Аналіз дієвості непрямого оподаткування досліджується на державному рівні, результати якого відображається в публічних звітів Міністерства фінансів України, Державної податкової служби України, Державної казначейської служби України, та набула значного поширення в науковій спільноті. Проблему фіскальної ефективності непрямого оподаткування як в цілому, так і в розрізі непрямих податків досліджують Горин В.П. [1], Шуневич А.С. [2], Лободіна З.М., Кізіма А.Я., Марущак Л.В. [3], Кміть В.М. [4], Томнюк Т.Л. [5] та ін.

На думку Горин В.П. [1], основне призначення податків полягає у їх спроможності наповнювати бюджети різних рівнів, що є проявом фіскальної ефективності. Шуневич А.С. визначає індикатори

фіскальної значимості ПДВ у ВВП та Державному бюджеті [2]. Юрчишена Л.В., Шевчук Ю.І. [6], досліджуючи акцизний податок, зазначають, що фіскальний потенціал акцизного податку залежить від ефективності процесу адміністрування та пропонують концепцію адміністрування акцизного податку. Лободіна З. М., Кізіма А.Я., Марущак Л.В. оцінюють фіскальний і регулюючий вплив ПДВ на соціально-економічний розвиток держави, зазначаючи, що ПДВ є інструментом фіскальної і регулюючої політики держави, але попри позитивні ефекти ПДВ виокремлюють і проблеми, зокрема негативну дію непрямого оподаткування на доходи населення з низьким рівнем, наявність тіньового сектору економіки та значні обсяги відшкодування ПДВ [3].

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується стаття

Попри значну кількість досліджень з проблематики непрямого оподаткування, динамічність змін та наслідки кризи COVID-19, проблема концептуальних засад фіскальної ефективності є недостатньо вивченою і потребує подальшого дослідження.

Формулювання цілей статті

Метою статті є розробка концепції фіскальної ефективності непрямого оподаткування та оцінка показників, що характеризують фіскальну значимість і ефективність непрямого оподаткування в Україні.

Виклад основного матеріалу

Ідейною основою фіскальної ефективності непрямого оподаткування є принципи на яких вона ґрунтується, що в подальшому проявляється в податковій політиці держави і визначається на законодавчому рівні, адже саме принципи є орієнтирами, що формують свідомість всіх суб'єктів оподаткування щодо стягнення податкових платежів. Узгоджена система принципів є інструментом убезпечення від прогалин податкового законодавства та адміністрування податків.

Принципи, що закладені в концепцію фіскальної ефективності непрямих податків доцільно умовно розділити на дві категорії: загальні і специфічні.

Загальні принципи непрямого оподаткування включають:

- законність – правила і процес адміністрування податків базується на чинному податковому законодавстві;
- рівномірність та зручність проявляється у визначенні термінів сплати податків задля забезпечення синхронності податкових надходжень до бюджету, застосування спрощеного механізму адміністрування з позиції платника податків;
- рівність усіх платників передбачає формування рівних умов оподаткування для всіх категорій платників;
- фіскальна достатність є одним із ключових принципів непрямих податків, адже вони забезпечують формування більше 50 % податкових платежів до зведеного бюджету країни, тому прогнозування змін щодо елементів оподаткування (ставки, об'єкт, база оподаткування тощо), пільгових умов повинні базуватися на науковій основі та враховувати потреби бюджету у фінансуванні видатків;
- прозорість передбачає застосування електронних систем задля формування прозорого і зрозумілого процесу адміністрування непрямих податків [7].

Специфічні принципи сильно виражені відносно окремих непрямих податків, так принцип економічності оподаткування є в більшій мірі специфічним для акцизного податку і мита, так як щодо цих податків застосовуються диференційовані ставки. Відповідно, витрати на адміністрування податків не повинні перевищувати суму податкових зобов'язань платників.

Принцип стабільності є специфічним для ПДВ, так як він є бюджетоутворюючим і формується на всіх стадіях виробництва і обігу товарів (робіт, послуг). В даному контексті принцип стабільності передбачає синхронні надходження до державного бюджету задля досягнення фіскальної ефективності. Специфічним для електронного адміністрування ПДВ є дотримання принципу хронології щодо виникнення податкових зобов'язань і податкового кредиту, що відображається при заповненні декларації. Принцип збалансованості як специфічний для акцизного податку полягає в тому, що потрібно знайти баланс між регулюючою і фіскальною функцією податків, з однієї сторони, за рахунок зростання ставок зменшується рівень споживання підакцизних товарів, з іншої – потрібно забезпечити надходження до бюджету.

Задля реалізації концепції, непрямі податки реалізують в повній мірі такі функції як: фіскальну, відповідно до якої реалізується наповнення бюджетів різних рівнів; регулюючу, що забезпечує перерозподіл ВВП між державою і платниками, реалізацію податкового важеля на рівень споживання товарів і послуг, економічний розвиток держави, зайнятість, наявність тіньового сектору економіки, формує диференційовані умови оподаткування для потенційних платників тощо; контрольна функція є інструментом відстеження діяльності платників податків, синхронності податкових надходжень до бюджету, реалізації повноважень контролюючих органів у сфері адміністрування податків.

Метою концепції фіскальної ефективності непрямого оподаткування в Україні є забезпечення зростання та стабілізації фіскальної значимості непрямих податків в доходах зведеного бюджету та ВВП

України, зростання показників фінансової ефективності ПДВ (продуктивність, ефективна ставка, коефіцієнт бюджетної ефективності ПДВ) за рахунок удосконалення процесу адміністрування непрямих податків.

Реалізація поставленої мети в концепції втілюється за рахунок виконання завдань (рис. 1) та методів, що:

- запропоновані в концепції:
- динамічний метод, що застосовується для аналізу показників в динаміці, виявлення позитивних і негативних тенденцій, прийняття рішень щодо підвищення ефективності адміністрування непрямих податків;
- аналітичний метод застосовується для систематизації даних щодо непрямих податків як в цілому, так і по окремих групах, видах діяльності, групах товарів тощо;
- моделювання – для моделювання фінансової ефективності непрямих податків за заданих умов, чинників, що впливають на їх величину;
- статистичний метод використовується для визначення впливу непрямих податків на макроекономічні показники країни, визначення середнього значення показників, темпів приросту тощо;
- експертний метод дає можливість зробити певні припущення щодо покращення системи адміністрування непрямих податків, вибору дієвих важелів впливу на зростання показників фінансової ефективності, як наслідок побудови адекватної, прийнятної до сучасних умов моделі адміністрування непрямих податків.

Графічне представлення концепції зображено на рис. 1.

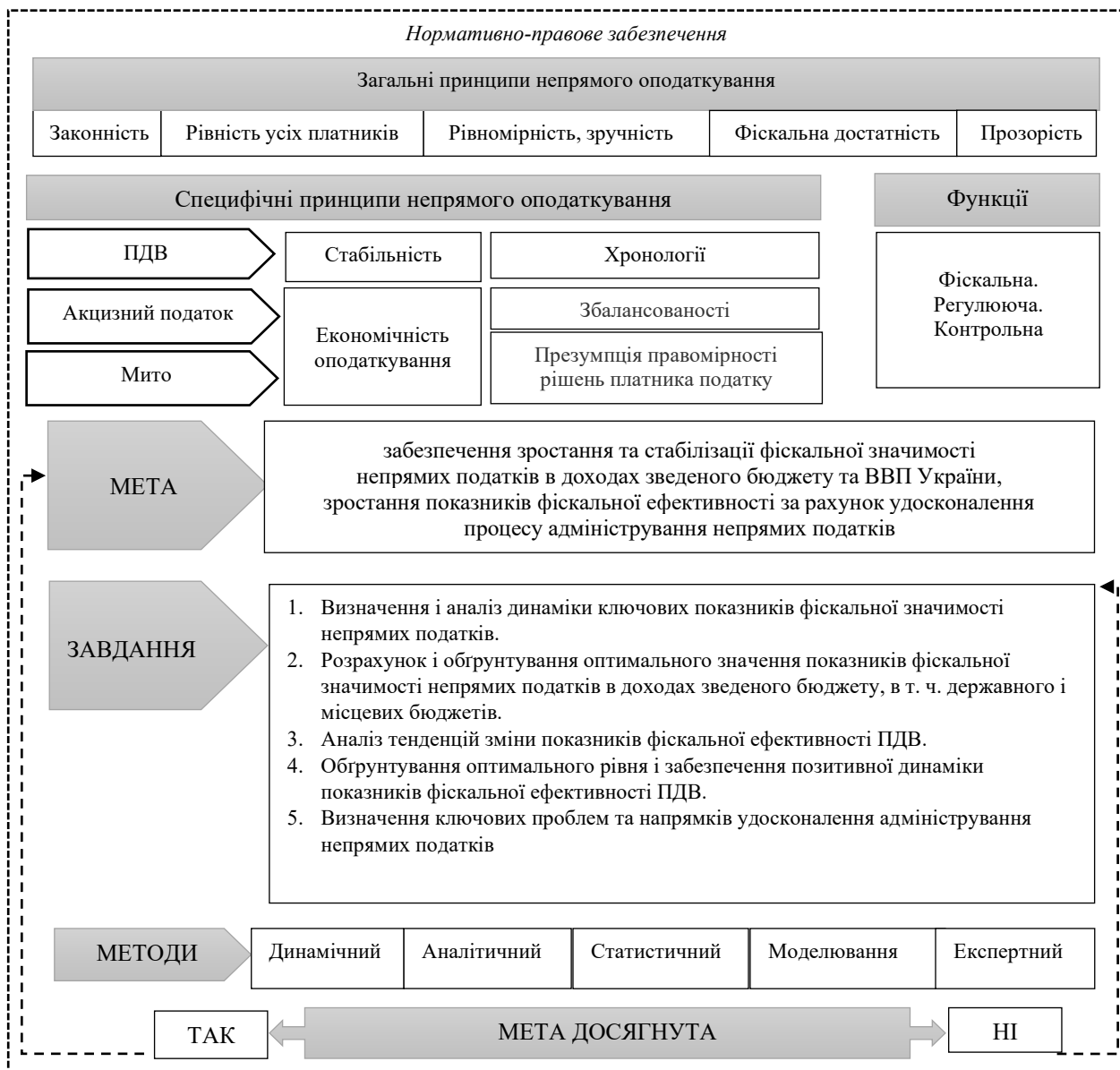

Рис. 1. Концепція фінансової ефективності непрямого оподаткування

Джерело: Складено авторами

Запропонована концепція фіскальної ефективності непрямого оподаткування спрямована на генерування додаткових фінансових ресурсів до бюджету країни за рахунок застосування сучасних інструментів адміністрування непрямих податків, створення сприятливого бізнес-середовища для реалізації внутрішнього підприємницького потенціалу та залучення іноземних інвестицій.

Аналіз фіскальної ефективності демонструє перерозподіл непрямих податків у бюджеті країни і ВВП. Показник фіскальної значимості (ФЗ) розраховується як відношення непрямих податків (ПДВ, акцизний податок, мито) до доходів державного бюджету або ВВП країни, і показує їх ступінь реалізації фіскальної функції податків. Використовуючи публічну інформацію розраховано індикатори фіскальної значимості (табл. 1).

Таблиця 1

Індикатори фіскальної значимості непрямих податків

Показник	Період					Темп приросту, % 2020 р. до	
	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2016 р.	2019 р.
Номинальний ВВП, млн грн	2383182	2982920	3558706	3974564	4194102	76,0	5,5
Доходи ЗБ України, млн грн	782859,5	1016970	1184278,1	1289779,8	1376661,6	75,9	6,7
Податкові надходження, млн грн	650781,7	828159	986348,52	1070321,84	1136687,2	74,7	6,2
Прямі податки, млн грн	293 154,0	368 186,9	452 113,9	524 469,2	551 776,3	88,2	5,2
Непрямі податки, млн грн	357 627,7	459 971,9	534 234,6	545 852,6	584 910,9	63,6	7,2
Податок на додану вартість, млн грн	235 506,0	313 980,6	374 508,2	378 690,2	400 600,1	70,1	5,8
Акцизний податок, млн грн	101 750,7	121 449,4	132 649,8	137 076,4	153 850,3	51,2	12,2
Мито, млн грн	20 371,0	24 541,9	27 076,6	30 086,0	30 460,5	49,5	1,2
ФЗ ПДВ у ВВП, %	9,9	10,5	10,5	9,5	9,6	-3,3	0,2
ФЗ акцизного податку у ВВП, %	4,3	4,1	3,7	3,4	3,7	-14,1	6,4
ФЗ мита у ВВП, %	0,9	0,8	0,8	0,8	0,7	-15,0	-4,1
ФЗ непрямих податків у ВВП України, %	15,0	15,4	15,0	13,7	13,9	-7,1	1,5
ФЗ ПДВ у доходах ЗБ України, %	30,1	30,9	31,6	29,4	29,1	-3,3	-0,9
ФЗ акцизного податку у доходах ЗБ України, %	13,0	11,9	11,2	10,6	11,2	-14,0	5,2
ФЗ мита у доходах ЗБ України, %	2,6	2,4	2,3	2,3	2,2	-15,0	-5,1
ФЗ непрямих податків в податкових надходженнях, %	55,0	55,5	54,2	51,0	51,5	-6,4	0,9
ФЗ непрямих податків в доходах ЗБ України, %	45,7	45,2	45,1	42,3	42,5	-7,0	0,4

Джерело: Розраховано за даними [8–10].

За результатами розрахунків визначено, що фіскальна значимість непрямих податків у ВВП складає в 2016–2018 рр. 15 %, в наступні періоди знижується на 7,1 % відносно 2016 р., і становить 13,7–13,9 % в 2019–2020 рр. Найвищий рівень фіскальної значимості відносно номінального ВВП спостерігається в ПДВ і коливається в межах 9,5–10,5 %. Вагому роль у формуванні ВВП відіграє акцизний податок, і становить 3,4–4,3 %, при цьому протягом досліджуваного періоду спостерігаються незначні коливання. Вплив мита на формування ВВП є незначним, а обсяг не перевищує 0,9 %.

Непрямі податки суттєво впливають на доходи зведеного бюджету України формуючи їх більш як на 45 %, при цьому фіскальна значимість непрямих податків в податкових надходженнях досягає в 2016–2017 рр. 55 %, в наступні періоди має тенденцію до зниження до 51 %. В розрізі непрямих податків найвище фіскальне значення належить ПДВ, що формує в середньому 30 % доходів зведеного бюджету, 11,6 % – акцизний податок і 2,4 % – мито.

ПДВ є бюджетотворюючим показником, що формується за рахунок внутрішнього споживання і ввезення товарів на митну територію України. Аналіз зміни ПДВ в динаміці (рис. 2) демонструє позитивну динаміку надходження ПДВ до державного бюджету з 235,5 млрд грн в 2016 р. до 400,6 млрд грн в 2020 р., проте темпи зростання сповільнюються починаючи з 2018 р., а із врахуванням показника інфляції є негативними в 2019–2020 рр. Оцінюючи темп приросту ПДВ з урахуванням бюджетного відшкодування, то він є позитивним і склав 5,8 % в 2020 р., що становить 400,6 млрд грн, або 102,7 % від планового показника, в т. ч. ПДВ з вироблених в Україні товарів (робіт, послуг) 126,5 млрд грн і ПДВ з ввезених на територію України товарів – 274,1 млрд грн.

Позитивна динаміка ПДВ в умовах пандемії COVID-19 обумовлена впровадженням електронного адміністрування, контрольними заходами щодо підвищення ефективності адміністрування ПДВ, боротьбою із тіньовими схемами оподаткування, збільшенням фактичного обсягу товарообороту підприємств роздрібною торгівлю на 7,7 % у 2020 р., заходами з боку держави щодо погашення податкового боргу ПАТ «Укрнафта» в розмірі 8,8 млрд грн [12].

Недовиконання планових показників ПДВ у 2019 р. становило 9,3 %, проте в цілому державний бюджет отримав 378,7 млрд грн, в т. ч. 289,8 млрд грн ПДВ з ввезених на територію України товарів та 88,9 млрд грн з вироблених в Україні товарів (робіт, послуг), що становить 94 % від плану. Недоотримання ПДВ в 2019 р. обумовлено:

– невідповідністю планових макропоказників, так індекс споживчих цін становив 104,1 %, що

нижче планового значення на 3,3 %, плановий індекс цін виробників промислової продукції на 17,5 % вищий від фактичного показника 92,6 %;

– недоотримання ПДВ із ввезених на територію України товарів за рахунок укріплення офіційного валютного курсу 25,8 грн/дол. США у 2019 р., при плановому 28,2 грн/дол. США;

– зменшення відсотка декларування ПДВ виробниками тютюнової продукції на 26,8 % відносно 2018 р.;

– скорочення на 2,4 % темпів зростання імпорту товарів, фактичне значення 7,1 %;

– втрати державним бюджетом близько 9,9 млрд грн за рахунок звільнення від оподаткування з 01.01.2019 р. операцій з ввезення вітроенергетичних установок, сонячних панелей, трансформаторів на митну територію України;

– звільнення від сплати митних платежів резидентів і нерезидентів при транспортування природного газу в митному режимі «митний склад» (рис. 2).

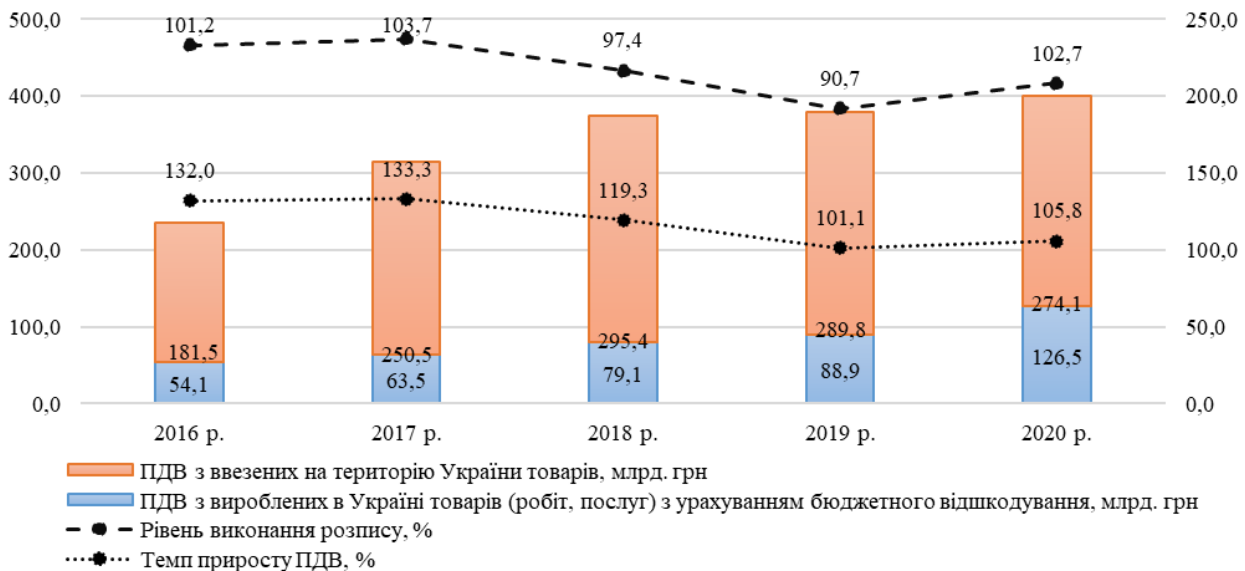

Рис. 2. Динаміка надходження ПДВ до державного бюджету України

Джерело: побудовано за даними [8–11].

Підвищення фіскальної значимості непрямих податків можливо за рахунок поживлення економічної активності суб'єктів господарювання, зменшення тіньової економіки, зменшення ухилень від оподаткування, зміни підходів щодо відшкодування ПДВ, адже практично 1/4 ПДВ підлягає відшкодуванню, наявність податкових пільг тощо.

ПДВ є інструментом соціально-економічного розвитку країни, тому зміна основної ставки, може суттєво вплинути на доходи державного бюджету, тому доцільно визначити індикатори, що використовуються для оцінювання фіскальної ефективності [2; 3]:

Ефективна ставка ПДВ (ЕСПДВ) показує ефективність адміністрування податку: чим ближче вона наближається до основної ставки – 20 %, тим якісніший процес адміністрування:

$$ЕС_{ПДВ} = \frac{ФН_{ПДВ}}{КСВД + КСВНО + КСВСЗУ} \times 100 \%, \quad (1)$$

де ФНПДВ – обсяг ПДВ, що надходить до державного бюджету;

КСВД – кінцеві споживчі витрати домашніх господарств;

КСВНО – кінцеві споживчі витрати некомерційних організацій, що обслуговують домашні господарства;

КСВСЗУ – кінцеві споживчі витрати сектора загального державного управління.

Коефіцієнт бюджетної ефективності показує рівень віддачі національної економіки та обсяг ПДВ у відсотках до ВВП, що припадає на 1 % номінальної ставки ПДВ (20 %), чим вищий показник, тим вища ефективність адміністрування ПДВ. Показник розраховується за формулою:

$$КБЕ_{ПДВ} = \frac{ФН_{ПДВ}}{ВВП} \times 100\% \times \frac{100\%}{С_{ПДВ}}, \quad (2)$$

де СПДВ – нормативна ставка ПДВ.

Продуктивність ПДВ визначається як співвідношення ефективної та номінальної ставки, чим вище отримане значення, тим якісніший процес адміністрування.

$$PR_{ПДВ} = \frac{КС_{ПДВ}}{С_{ПДВ}} \times 100 \% \quad (3)$$

Графічне представлення показників фіскальної ефективності ПДВ представлено на рис. 3.

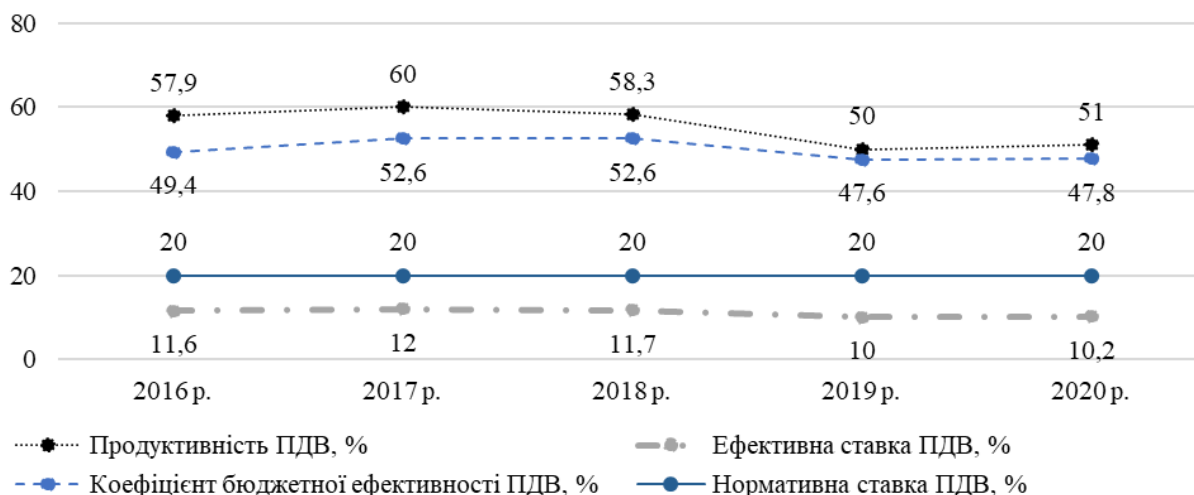

Рис. 3. Динаміка показників фіскальної ефективності ПДВ в Україні

Джерело: побудовано за даними [8–11]

За результатами розрахунків ефективна ставка ПДВ починаючи з 2017 р. має незначну тенденцію до зниження з 12 до 10,2 % в 2020 р., що свідчить про потенціал зростання ПДВ, так як ефективна ставка в порівнянні з нормативною (взято основну ставку – 20%) становить майже половину. Основними чинниками, що обумовили її значення є застосування ставки 7 %, 0 %, визначений перелік ПКУ товарів і послуг, що не оподатковуються або звільнені від оподаткування, а також значні суми відшкодування ПДВ з бюджету.

Найвищий рівень коефіцієнта бюджетної ефективності спостерігається в 2017-2018 рр. 52,6 %, в наступні 2019-2020 рр. показник знизився на 5 %, що становить 47,8 %. Продуктивність ПДВ, починаючи з 2017 р., має тенденцію щодо зниження з 60 % до 51 % на 9 %, що свідчить про зниження ефективності адміністрування ПДВ, і може бути пов'язано як з недосконалістю електронної системи ПДВ, впровадженням оптимізаційних схем на підприємствах задля зменшення податкового навантаження, криза COVID-19, недосконалість механізму відшкодування ПДВ, усунення незаконних схем тощо.

Отже, фіскальне значення ПДВ послаблюється в період кризи, проте наявність потенціалу податку потребує додаткових заходів уряду щодо підвищення надходжень від ПДВ.

Висновки з дослідження і перспективи подальших розвідок цьому напрямі

Задля забезпечення зростання та стабілізації фіскальної значимості непрямих податків в доходах зведеного бюджету та ВВП України доцільно застосовувати концепцію фіскальної ефективності непрямого оподаткування, що ґрунтується на дотриманні принципів оподаткування як загальних, так і специфічних, що чітко виражаються для окремих видів непрямих податків, враховувати функціональне призначення податків, оцінювати ключові показники фіскальної значимості та ефективності, визначати тенденції їх зміни та оптимальне значення, визначати ключові проблеми та напрямки удосконалення адміністрування непрямих податків.

Результати аналізу показників фіскальної значимості показали, що найвищий рівень з позиції формування податкових платежів до зведеного бюджету, ВВП країни у ПДВ, дещо нижчий в акцизного податку і мита. Динамічний аналіз демонструє незначне скорочення фіскальної значимості непрямих податків, що обумовлено кризовими явищами в країні. Значення показників фіскальної ефективності ПДВ скорочується, що є наслідком недовиконання планових значень ПДВ, а також такими факторами, як неточність прогнозу темпу інфляції та валютного курсу, зменшення імпорту товарів, скорочення обсягів реалізації тютюнової продукції, наслідки антикризових заходів Covid-19, скорочення споживчого попиту, закриття кордонів, ситуація на світових і національному ринку тощо.

Дане дослідження є підґрунтям щодо визначення оптимальних показників фіскальної ефективності непрямих податків та стратегічного моделювання зміни показників.

Література

1. Горин В. Проблеми підвищення фіскальної ефективності податку на додану вартість / В. Горин // Галицький економічний вісник. – 2013. – № 2 (14). – С. 118–125.
2. Шуневич А.С. Фіскальна ефективність податку на додану вартість в контексті оптимізації непрямого оподаткування / А.С. Шуневич // Вчені записки Університету «КРОК». – 2020. – № 1 (57). – С. 66–72.

3. Лободіна З. Оцінювання фіскальної та регулюючої ролі податку на додану вартість / З. Лободіна, А. Кізіма, Л. Марущак // Галицький економічний вісник. – 2020. – № 6 (67). – С. 19–136.
4. Кміть В. М. Фіскальна ефективність непрямих податків в Україні / В. М. Кміть, І. Г. Петрів // Науковий погляд: економіка та управління. – 2019. – № 4 (66). – С. 119–125.
5. Томнюк Т. Л. Концептуальні підходи до визначення сутності прямих та непрямих податків / Т.Л. Томнюк // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки. – 2019. – Вип. 1. – С. 183–195.
6. Юрчишена Л.В. Концептуальні засади адміністрування та фіскальний потенціал акцизного податку в Україні / Л. В. Юрчишена, Ю. І. Шевчук // Фінанси, облік, банки. – 2019. – № 1 (24). – С. 102–112.
7. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text/>
8. Державна податкова служба України : офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://tax.gov.ua/>
9. Державна казначейська служба України : офіц. сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.treasury.gov.ua/ua>.
10. Міністерство фінансів України : офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://mof.gov.ua/uk>.
11. Доходи зведеного бюджету України за 2020 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://mof.gov.ua/uk/current-year-budget-information>.
12. Закон України від 17.11.2020 № 1006ІХ «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2020 рік» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1006-20#Text>.

References

1. Horyn V. Problemy pidvyshchennia fiskalnoi efektyvnosti podatku na dodanu vartist / V. Horyn // Halytskyi ekonomichnyi visnyk. – 2013. – № 2 (14). – S. 118–125.
2. Shunevych A.S. Fiskalna efektyvnist podatku na dodanu vartist v konteksti optymizatsii nepriamoho opodatkuvannia / A.S. Shunevych // Vcheni zapysky Universytetu «KROK». – 2020. – № 1 (57). – S. 66–72.
3. Lobodina Z. Otsiniuvannia fiskalnoi ta rehuliuuchoi roli podatku na dodanu vartist / Z. Lobodina, A. Kizyma, L. Marushchak // Halytskyi ekonomichnyi visnyk. – 2020. – № 6 (67). – S. 19–136.
4. Kmit V. M. Fiskalna efektyvnist nepriamykh podatkiv v Ukraini / V. M. Kmit, I. H. Petriv // Naukovyi pohliad: ekonomika ta upravlinnia. – 2019. – № 4 (66). – S. 119–125.
5. Tomniuk T. L. Kontseptualni pidkhody do vyznachennia sutnosti priamykh ta nepriamykh podatkiv / T.L. Tomniuk // Visnyk Chernivetskoho torhovelno-ekonomichnogo instytutu. Ekonomichni nauky. – 2019. – Vyp. 1. – S. 183–195.
6. Yurchyshena L.B. Kontseptualni zasady administruvannia ta fiskalnyi potentsial aktsyznogo podatku v Ukraini / L. V. Yurchyshena, Yu. I. Shevchuk // Finansy, oblik, banky. – 2019. – № 1 (24). – S. 102–112.
7. Podatkovyi kodeks Ukrainy [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text/>
8. Derzhavna podatкова sluzhba Ukrainy: ofitsiyni sait [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <https://tax.gov.ua/>
9. Derzhavna kaznacheiska sluzhba Ukrainy: ofitsiyni sait [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <https://www.treasury.gov.ua/ua>.
10. Ministerstvo finansiv Ukrainy: ofitsiyni sait [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <https://mof.gov.ua/uk>.
11. Dokhody zvedenoho biudzhetu Ukrainy za 2020 r. [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <https://mof.gov.ua/uk/current-year-budget-information>.
12. Zakon Ukrainy vid 17.11.2020 № 1006IKh «Pro vnesennia zmin do Zakonu Ukrainy «Pro Derzhavnyi biudzhets Ukrainy na 2020 rik» [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1006-20#Text>.

Надійшла / Paper received : 11.10.2021

Надрукована/Printed : 07.12.2021